

ŠEVČENKO SCIENTIFIC SOCIETY
SOCIÉTÉ SCIENTIFIQUE ŠEVČENKO
ŠEVČENKO-GESELLSCHAFT DER WISSENSCHAFTEN

UKRAINIAN STUDIES
BIBLIOTHÈQUE D'ÉTUDES UKRAINIENNES
BIBLIOTHEK DER UKRAINEKUNDE

VOL. 4

PAVLO ZAJCEV

THE LIFE OF TARAS ŠEVČENKO
LA VIE DE TARAS ŠEVČENKO
DAS LEBEN VON TARAS ŠEVČENKO

NEW YORK — PARIS — MÜNCHEN

1955

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА
БІБЛІОТЕКА УКРАЇНОЗНАВСТВА Ч. 4

ПАВЛО ЗАЙЦЕВ

ЖИТТЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
УКРАЇНОЗНАВСТВА
МІНІСТЕРСТВА НАУКИ ТА
СВІТЛА УКРАЇНИ
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

НЬЮ-ЙОРК — ПАРИЖ — МЮНХЕН

1955

ПЕРЕДМОВА

Книга професора Павла Зайцева «Життя Тараса Шевченка», що виходить у світ заходами Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗДА і Європі, є плодом багаторічної праці. Професор Павло Зайцев своїми розвідками здобув собі ім'я видатного шевченкознавця ще перед першою світовою війною. Безперервно продовжуючи свої дослідження, він, зокрема, в 30-их роках провів велику роботу над «Повним виданням творів Тараса Шевченка» Українського Наукового Інституту в Варшаві як редактор цієї надзвичайно цінної збірки і як автор ряду статей, коментарів до текстів і численних біографічних та бібліографічних приміток.

Складена проф. Павлом Зайцевим велика біографія — «Життя Тараса Шевченка» була запланована як перший том цієї серії. Скінчили її друкувати у Львові 1939 року, саме тоді, коли Галичину зайняли більшовики, що відразу сконфіскували видрукувані аркуші. Книгою проф. П. Зайцева користувалися советські дослідники, але світу вона там, звичайно, не побачила. На Заході опинилося лише кілька примірників у незброшурованих аркушах. Під час війни видати книжку не було змоги з огляду на німецьку цензуру. Після війни готувалося видання в Баварії, але плян не був реалізований, бо валютна реформа 1948 року раптово дуже ускладнила стан українських видавництв. Готуючи книгу до цього видання, автор мав змогу наново переглянути свою розвідку, взявши до уваги також публікації останніх років.

У постійно несприятливих для шевченкознавчої праці обставинах українська наука не могла похвалитися багатьма ґрунтовно написаними розвідками про життя великого поета, хоч біографічних нарисів не бракувало. Найвизначніша дотепер книга Олександра Кониського «Тарас Шевченко-Грушівський. Хроніка його життя», видана 1898—1901 рр. Науковим Товариством ім. Шевченка у Львові, подавала підсумки відомому на той час біографічному матеріялові. Але багато питань вивчення життя і творчості Шевченка тоді тільки намічалось. Чимало важливих матеріялів стали приступними лише після 1917 року, коли революція відкрила доступ до архівів царської імперії.

Широка шевченкознавча праця в 20-их роках по обидва боки Збруча давала матеріяли для вивчення ряду фактів, які раніше не були відомі або лишалися спірними. Багатшали відомості про духо-

вий світ поетів, про його літературні, мистецькі уподобання, про його оточення. Послідовне, крок по кроці, дослідження біографії Шевченка в найтіснішому зв'язку з його творами в праці проф. Павла Зайцева розкриває далеко цікавіший, повноцінніший образ поета, ніж той, що до нього звикли раніше. Без перебільшення маємо підставу твердити, що ця книга, втілюючи багатство всього дотеперішнього вілгного дослідження біографії Тараса Шевченка, становить явище великої ваги не лише в українському літературознавстві, а й в історії української культури взагалі.

Особливо важлива поява цієї книги в добу, коли підсоветські автори під тиском влади ось уже понад двадцять років брутально спотворюють образ великого поета, замовчують і фальшують факти, намагаються кривотлумаченнями цілком обминути значення Шевченка — національного пророка, під впливом ідей якого розвивалася і досі ведеться боротьба за незалежність України, силкуються в своєму фальшивому освітленні подати постать поета самотньою, позбавленою зв'язків із українським громадянством, щоб представити його друзями і, головне, «вчителями» випадкових часом знайомих, а то й ворожих до нього людей з-поміж північних сусідів.

Написана з пістетом патріота і глибокою любов'ю до поета, дослідженню життя і творів якого проф. Павло Зайцев присвятив усю свою довгорічну діяльність ученого, ця книга дає зразок справді вільного, неупередженого, об'єктивного вивчення. І саме тому постать поета-пророка України виступає в ній в усій своїй величї й багатстві. Та щаслива обставина, що найвизначніший сучасний шевченкознавець поєднує наукову вимогливість, сувору обґрунтованість аргументації з майстерною, легкою формою викладу, ще більше допоможе його книзі здобути серед українського громадянства місце, на яке вона з цілковитим правом заслуговує.

М. Глобенко